

238

2408-2414

MÁSOK JAVAINAK MEGBECSÜLÉSE

2408 A hetedik parancsolat tiltja a lopást, azaz mások javainak a tulajdonos ésszerű akarata ellenére történő eltulajdonítását. Nincs szó lopásról, ha a hozzájárulás föltételezhető, vagy ha a tiltakozás ellenkezik a józan ésszel vagy a javak egyetemes rendeltetésével. Erről van szó sürgős vagy nyilvánvaló szükség esetén, amikor a létfenntartás lényeges szükségleteiről (élelem, hajlék, ruházat ...) való gondoskodás egyedüli lehetősége a mások javaival való rendelkezés és használatba vétele.

2409 Mások javainak bármilyen jogtalan elvétele vagy megtartása, még ha nem is mond ellent a polgári törvények rendelkezéseinek, ellenkezik a hetedik parancsolattal. Így a kölcsönkért vagy talált dolgok szándékos megtartása; a kereskedelemben történő csalás; a bérek jogtalan visszatartása; mások tudatlanságából vagy szorult helyzetéből nyereségre számító áremelés. Erkölcsileg szintén meg nem engedett: a spekuláció, mellyel a vételárat szándékosan emelik vagy csökkentik, hogy abból mások kárára hasznot húzzanak; a korrupció, amely eltéríti az igazságtól azok ítéletét, akiknek a jog alapján döntést kell hozniuk; egy vállalat közös javainak eltulajdonítása és magáncélra történő használata; a rosszul végzett munka, a pénzügyi csalás, csekkek és számlák hamisítása, a túlzott költekezés, a pazarlás. A magán- vagy köztulajdonban tudatosan okozott kár ellenkezik az erkölcsi törvénnyel és jóvátételt követel.

2410 Az ígéreteket meg kell tartani és a szerződéseket szigorúan be kell tartani, olyan mértékben, amennyire a vállalt kötelezettség erkölcsileg helyes. A gazdasági és a társadalmi élet jelentős része függ a természetes és erkölcsi személyek közötti szerződésektől, például az adásvételi, kereskedelmi, bérleti vagy munkaszerződésektől, értékétől. Minden szerződést jóhiszeműen kell megkötni és végrehajtani.

2411 A szerződéseket a kölcsönös igazságosság (lat. iustitia commutativa) alá tartoznak, mely a személyek és intézmények közötti ügyleteket szabályozza jogaik pontos tiszteletben tartásával. A kölcsönös igazságosság szigorúan kötelez; megköveteli a tulajdonjogok védelmét, az adósság megfizetését, és a szabadon vállalt szerződéses kötelezettségek teljesítését. A kölcsönös igazságosság nélkül az igazságosság bármilyen más formája lehetetlen.

A kölcsönös igazságosságot megkülönböztetjük a törvényes (lat. legalis) igazságosságtól, mely az állampolgár közösség iránti méltányos kötelezettségeire vonatkozik, és az osztó (lat. distributiva) igazságosságtól, mely azt szabályozza, amit a közösségnek kell nyújtania állampolgárai felé szükségleteik és a közösségnek tett szolgálataik arányában.

2412 Az elkövetett igazságtalanság jóvátétele a kölcsönös igazságosság alapján megköveteli a tulajdonostól ellopott javak visszaszolgáltatását:

Jézus megdicséri Zakeust "ha valakit valamiben megcsaltam, négyannyit adok helyette" (Lk 19,8) ígéretéért. Akik közvetlen vagy közvetett módon mások javát eltulajdonították, kötelesek azt visszaszolgáltatni, vagy ha a dolog már nem létezik, ellenértékét természetben vagy pénzben visszaadni mindazokkal a gyümölcsökkel és haszonnal együtt, amelyeket tulajdonosa törvényesen megszerzett volna. Ugyancsak kártérítésre kötelezettek felelőségük vagy részesedésük arányában mindazok, akik bármely módon részesei voltak egy lopásnak vagy abból tudatosan hasznot húztak; például, akik azt megparancsolták, segítették vagy orgazdák lettek.

2413 A szerencsejátékok (kártyajátékok, stb.) vagy a fogadások önmagukban nem ellentétesek az igazságossággal. Erkölcsileg akkor válnak elfogadhatatlanná, amikor megfosztják a személyt mindattól, ami a saját vagy mások szükségleteiről való gondoskodáshoz szükséges. A játékszenvedély azzal a kockázattal jár, hogy súlyos rabsággá válik. Hamisan fogadni vagy a játékban csalni súlyos bűn, hacsak nem olyan kicsi az okozott kár, hogy a vesztes részéről ésszerűen nem tekinthető jelentősnek.

2414 A hetedik parancsolat tiltja az olyan cselekedeteket vagy kezdeményezéseket, amelyekkel bármilyen önző vagy ideológiai, kereskedelmi vagy totalitárius meggondolásból más embereket rabszolgaságba süllyesztenek, megfosztanak személyi méltóságuktól, áruként adják, veszik vagy cserélik őket. Személyeket erőszakkal használati értékévé vagy nyereség forrásává alázni bűn méltóságuk és alapvető jogaik ellen. Szent Pál azt kérte a gazdag kereszténytől, hogy keresztény rabszolgáját többé ne úgy kezelje, "mint rabszolgát, hanem (...) mint szeretett testvért (...) az Úrban" (Filem 16).